

Gir dagens norske klassifiseringssystem for vannmiljø en god nok beskyttelse av viktige brukerinteresser?

Vannprisseminar 15. september 2021

Jon Lasse Bratli, Miljødirektoratet

Svaret er

- Tja
- ...og det skal bli (enda) bedre
- Men vet vi hva vi svarer på ?

Oversikt

- Bruk og bruk, fru Blom
- Vannforskriftens formålsparagraf
- Bærekraftig bruk
- Drikkevann og badevann
- SFTs klassifiseringssystem og dagens
- Supplering av klassifiseringssystemet

Bruk og bruk, fru Blom

- Vi må skille på to typer bruk eller brukerinteresser:
- 1. De som stiller krav, gjerne tilleggskrav, til miljøkvaliteten (eg. vannkvaliteten), f. eks. badevann, drikkevann, jordvanning, produksjonsvann etc.
- 2. De som forringer miljøkvaliteten, f. eks. resipientbruk, fysiske eller hydrologiske endringer etc

Vannforskriftens formålsparagraf

§ 1. Formål

Formålet med denne forskriften er å gi rammer for fastsettelse av miljømål som skal sikre en mest mulig helhetlig beskyttelse (1) og bærekraftig bruk(2) av vannforekomstene.

Bærekraftig bruk

- SMVF – Sterkt modifiserte Vannforekomster
 - Godt økologisk potensiale
- Unntaksparagrafene, forlenget frist (§9) og mindre strenge miljømål (§10) for allerede eksisterende aktiviteter
- samt ny aktivitet eller nye inngrep (§ 12)

Vannforskriftens § 16 beskyttede områder – typer

- Det er fem typer beskyttede områder:
- *1. Områder utpekt eller tiltenkt til uttak av drikkevann*
- 2. Områder utpekt til beskyttelse av økonomiske betydelige akvatiske arter
- *3. Områder utpekt til rekreasjonsformål (badeplasser)*
- 4. Områder følsomme for næringsstoffer
- 5. Områder utpekt til beskyttelse av habitater og arter

§ 17 om drikkevann

- drikkevannskilder skal beskyttes mot forringelse av kvaliteten
- ...slik at omfanget av rensing ved produksjon av drikkevann reduseres
- Anlegg over 10m³ eller > 50 pers skal registreres – dvs. også de små anleggene skal med
- Register og kart
- Hensynssoner / klausulert del av nedbørfelt

Nasjonale føringer for vannforvaltningen (fra mars 2019)

- «Tiltak for å verne drikkevasskjelder skal avklarast gjennom dei regionale vassforvaltningsplanane, og blir ivaretekne i arealdelen til kommuneplanen, gjennom omsynssoner og tilhøyrande planavgjerder»

§ 13 om strengere krav

- hvis det i medhold av annet regelverk er fastsatt strengere krav
- ...eller det er satt mål for beskyttelse og liknende
- ...skal den strengeste bestemmelsen legges til grunn
- SFTs Miljøkvalitetskriterier for ferskvann, og for fjorder og kystfarvann (97:03 og 97:04) hadde klare krav til badevann og råvannskvalitet for drikkevann med hygieniske parametere (bakterier)
- Blir nå revidert og tatt inn i Klassifiseringssystemet ([link](#)) – og det vil bli fastsatt egne miljømål

Kriteriesystem for drikkevann – råvann

Forslag fra Folkehelse

Hvilken helserisiko kan oppstå?

Hvilken (uønsket) tilstand kan overvåkes/avdekkes? Økt fare for en uønsket tilstand

Hvilken parameter bør inngå i vurderingen av råvannkilden?

Direkte helserisiko

- Smittestoffer som kan gi mage-tarm sykdom
- Helsefarlige toksiner (Leverskade ++)
- Studier foreslår en rekke alvorlige helseeffekter

- Forurensing fra avløpsvann eller gjødsel
- (Indikasjon på) Algeoppblomstring
- Forgiftning av vannet

- E.coli*
- Intestinale enterokokker
- Somatiske kolifager
- Total Fosfor
- Klorofyll A
- PFAS (20 stk)
- Konduktivitet

Mikrocystin

Potensiell helserisiko

- Risiko for svikt i vannbehandlingen
- Helserisiko grunnet endret vannkvalitet under transport med opphav i råvannskvalitet

- Uforutsette og/eller plutselige endringer i parametere, inkludert (fremtidige) klimaendringer
 - Økt erosjon fra vassdrag
 - Økt forekomst av organisk materiale
 - Endret/økt varighet på sirkulasjonsperiode
- Korrosivt vann Slamdannelse

- Oksygen-nivå
- Farge
- Turbiditet
- Temperatur
- Jern og Mangan
- pH

□ Hovedparameter □ Tilleggsparameter

Kriteriesystem for drikkevann – råvann

Forslag fra Folkehelse

Parameter	Hoved- eller tilleggsparemeter	Enhet	Egnet	Mindre Egnet	Ikke egnet
E.coli	Hovedparameter	cfu/100ml	0 ^{70*}	-	0 ⁵⁰
Intestinale enterokokker	Hovedparameter	cfu/100ml	0 ^{70*}	-	0 ⁵⁰
Somatiske kolifager	Hovedparameter	pfu/100ml	<50 **	>50**	
Tot-P	Hovedparameter	µg/l	≤10	11-20	>20
Klorofyll-a	Hovedparameter	µg/l	<4	4-7	>7
PFAS	Tilleggsparemeter	µg/l	<0,1	-	
Microcystin	Tilleggsparemeter	µg/l	<1	-	>1
Oksygen	Hovedparameter	%	>70	<70	
Farge	Hovedparameter	mg/l Pt	<10	10-20	>20
Turbiditet	Hovedparameter	NTU	<1	-	>1
Temperatur	Hovedparameter	°C	<10 ***	-	
Jern	Hovedparameter	µg/l	<200	-	>200
Mangan	Hovedparameter	µg/l	<50	-	>50
pH	Hovedparameter	-	6,5-9,5	-	<6,5 / >9,5
Konduktivitet	Tilleggsparemeter	mS/cm		-	>300

* Minimum 70 % av prøvene tilfredsstillende angitt verdi, øvrige resultat må ikke overstige 10 cfu /100ml.

** Ved mer enn 50 pfu skal det også analyseres for somatiske kolifager på behandlet vann.

*** Vi anbefaler temperaturen på vanninntaket er under 10 grader.

Stedsnavn/ID og navn

Informasjon

Kart

Temakart

Faktaark

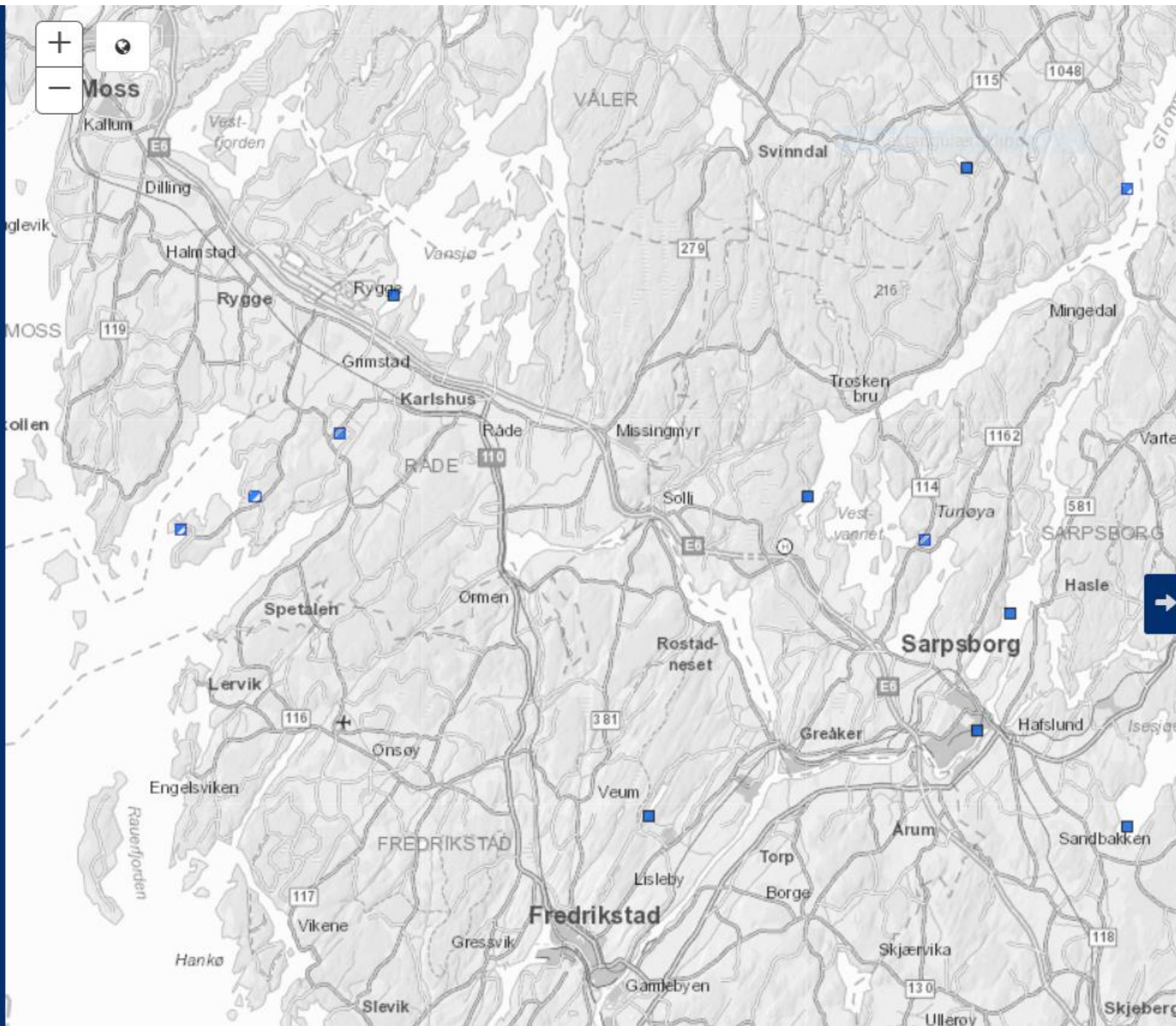
Rapporter

Sammen for vannet

Lenker

Kontakt oss

Bokmål Nynorsk Engelsk Samisk

Beskyttet område

Beskyttet område

Badeplasser

Drikkevann grunnvann

Drikkevann grunnvann

Drikkevann overflatevann

Drikkevann overflatevann

Nasjonale laksefjorder

Nasjonale laksevassdrag

Verneområder

Vann-Nett

Administrative lag

Miljødirektoratet

Vannmiljø

Norges vassdrags- og energidirektorat

NIVA

VISS - Svenske data

Verktøy

Ny hensynssone

Panorer

Zoom inn

Zoom ut

Distanse

Rediger

Veiledning

Kontakt oss

Mål

☆ Askevatn, H110_7

Restriksjoner:

Beiteforbud: Ja

Gjødselforbud: Ja

Helt eller delvis forbud mot bebyggelse: Nei

Forbud mot etablering av industri: Nei

Restriksjoner knyttet til innlegging av vann: Ja

Restriksjoner mot ferdsel: Ja

Restriksjoner mot fiske: Ja

Restriksjoner mot bading: Ja

Restriksjoner mot telting: Ja

Restriksjoner knyttet til motorisert ferdsel til lands: Nei

Restriksjoner knyttet til motorisert ferdsel til vanns: Nei

Begrensninger punktutslipp (avløp): Nei

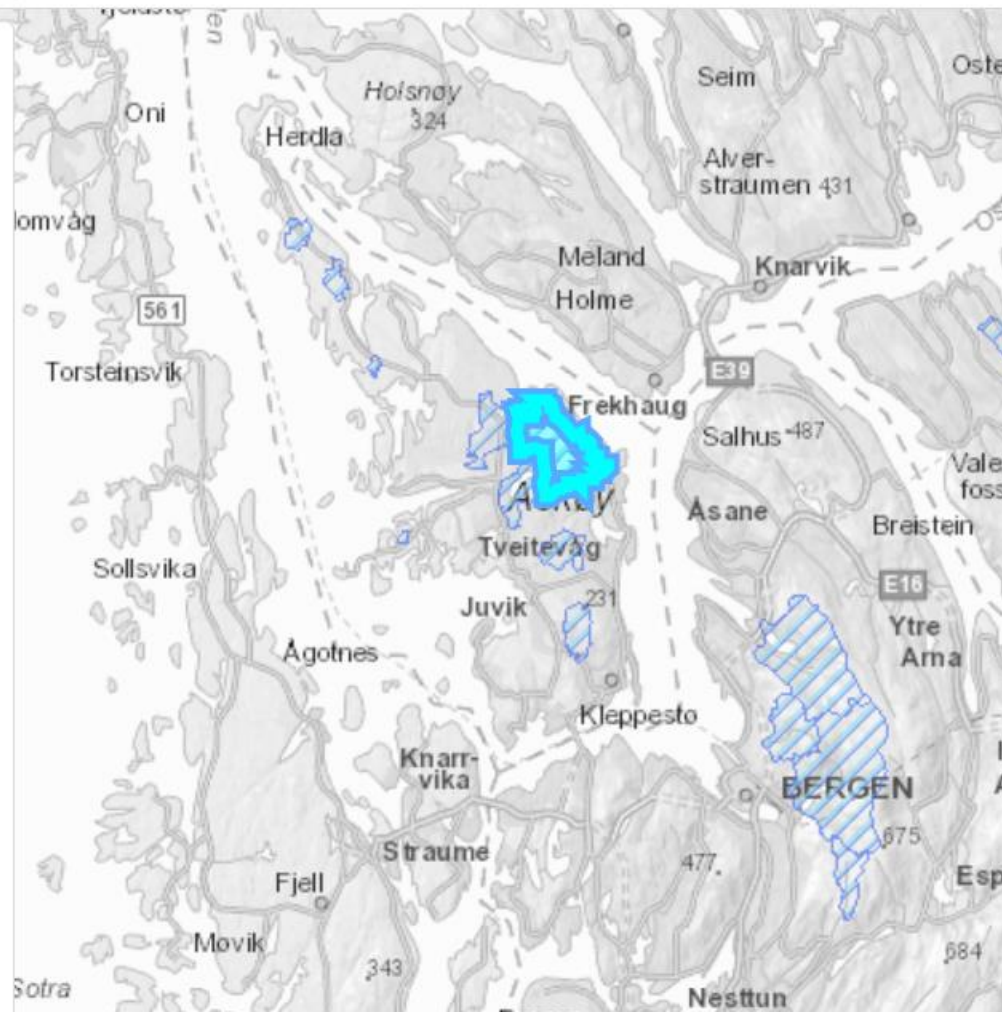
Begrensninger husdyrhold eller øvrig jordbruksdrift: Nei

Annet: Nei

Kommentar:

Rediger egenskaper

Rediger geometri

Så litt om badevann

- Statens helsetilsyn (nå Helsedirektoratet) har ansvaret sentralt, kommunene lokalt, Folkehelsa er fagorgan
- To klassifiseringssystemer:
 - 1. Norske retningslinjer fra 1994
 - 2. EUs badevannsdirektiv (ikke med i EØS-avtalen)
- «Nasjonale føringer» oppfordrer til bruk av de norske kriteriene
- Burde vært revidert, men vi er klare til å ta dem inn i klassifiseringen som de er

Verktøy

Ny badeplass Panorer Zoom inn Zoom ut Distanse Veiledning Kontakt oss

Mål

Rediger badeplass

Lagre Avbryt

Navn

Vollen

Overvåking etter rundskriv IK:21/94 (vannkvalitetsnormer for friluftsbad)

Ja
 Nei

Tilstandsklasse basert på overvåking

God
 Mindre god
 Ikke akseptabel
 Ukjent (overvåkes ikke)

Kommentar til tilstand

Merknad

☆ Vollen

Tilstand: God
Overvåking av badevannskvalitet: Ja
Kommentar til tilstand:

Rediger egenskaper Rediger geometri

Slett badeplass

[Legg til i resultater](#)

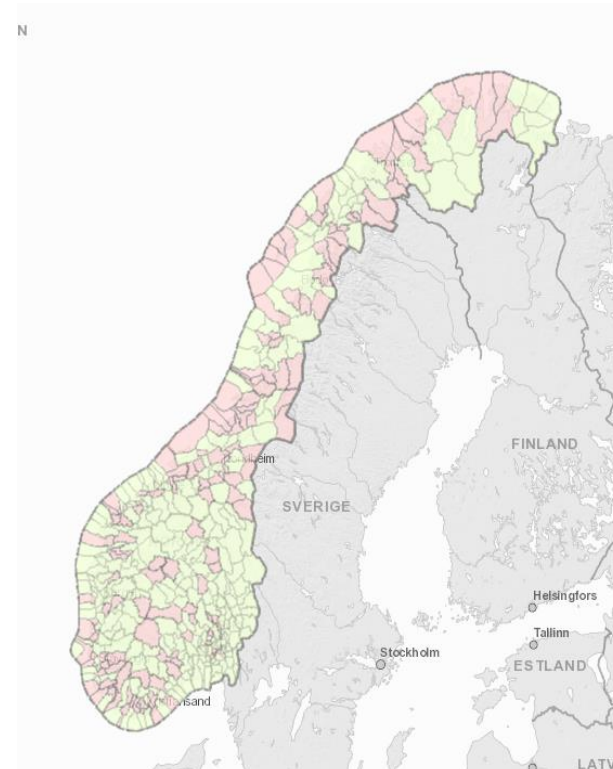
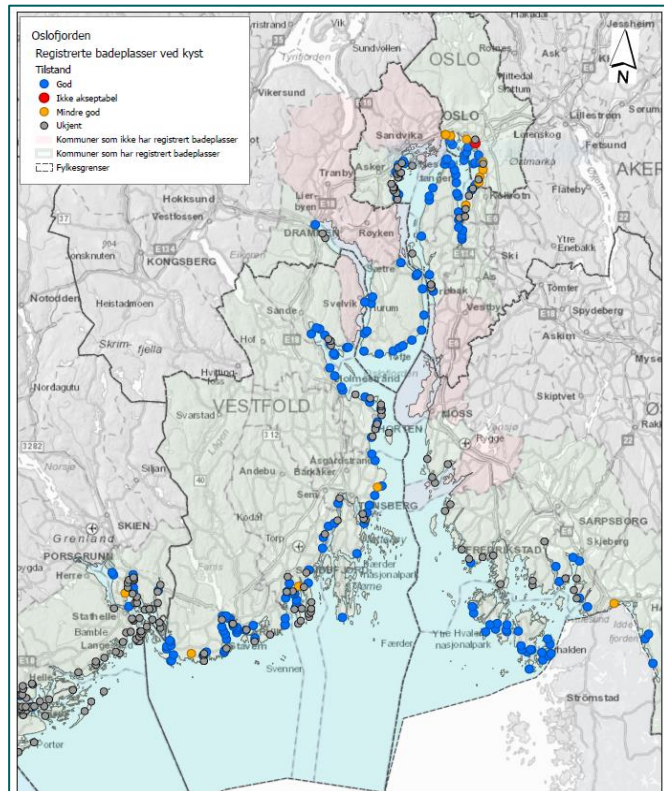
Innmeldings- løsning for badevann

- <https://geocortex02.miljodirektoratet.no/Html5Viewer/?viewer=Badeplasser>

Badeplasser er registrert i Vann-nett

- Første forsøk 2012 – innsending av filer
- Andre forsøk 2019 – innmeldingsløsning - brev til alle landets kommuner – purring – 65% tilslag pr des - 19

Takk for oppmerksomheten !

